

Léky se závislostním potenciálem

PharmDr. Ivana Tašková, PGDip

Oddělení klinické farmacie, Psychiatrická nemocnice Bohnice, Praha

Bezpečnost a kvalita léčiv, Farmaceutická fakulta, Masarykova univerzita, Brno

Zneužívání léčivých přípravků je v České republice (ČR) závažným problémem, přičemž postihuje asi 8–13 % populace. Tento fenomén přispívá k významným negativním zdravotním, sociálním a ekonomickým konsekvencím, včetně vyšší míry hospitalizací a mortality u těchto osob. Mezi nejčastěji zneužívaná a nadužívaná léčiva patří sedativa, hypnotika a opioidní analgetika, která jsou snadno dostupná, a také často předepisovaná, dále i psychostimulanty, antiepileptika aj. Článek se zaměřuje na analýzu současných trendů zneužívání léčiv v ČR, identifikaci rizikových skupin pacientů, případně i na management závislosti na nich. Zneužívání léčivých přípravků je v současnosti závažným problémem i mezi adolescenty a mladšími dospělými, dále je rozšířenější u pacientů s psychiatrickou diagnózou a u těch, kteří trpí chronickou bolestí.

Současná opatření zaměřená na prevenci zneužívání zahrnují vzdělávání zdravotnických pracovníků, monitoring předepisování a zvýšení povědomí veřejnosti o rizicích spojených s nadužíváním léků. Navzdory těmto opatřením je zneužívání léčiv stále na vzestupu, což naznačuje stále rostoucí spotřeba. Je potřeba intenzivnější přístup a lepší koordinace mezi zdravotnickými, sociálními a právními institucemi. Dlouhodobá strategie by měla zahrnovat komplexní přístup včetně legislativních změn, rozšíření preventivních programů a podporu výzkumu v této oblasti.

Klíčová slova: léky se závislostním potenciálem, opioidní analgetika, benzodiazepiny, stimulanty.

Drugs with addiction potential

Drug abuse is a serious problem in the Czech Republic, affecting 8-13 % of the population. This phenomenon contributes to significant negative health, social, and economic consequences, including higher hospitalization rates and increased mortality. The most commonly abused and overused drugs are sedatives, hypnotics, and opioid analgesics, which are easily accessible and frequently prescribed medications, but also psychostimulants, antiepileptics, etc. This article focuses on analysing current trends in drug abuse in the Czech Republic, identifying at-risk groups, and managing dependency. Drug abuse is a serious problem among adolescents and young adults, and it is also more prevalent among patients with mental disorders and those suffering from chronic pain. Current measures to prevent abuse include educating healthcare professionals, monitoring prescriptions, and raising public awareness about the risks associated with drug overuse. Despite these measures, drug abuse is still on the rise, indicating a continuously increasing consumption of these risky medications. A more intensive approach and better coordination between healthcare, social, and legal institutions are needed. A long-term strategy should include a comprehensive approach, including legislative changes, expansion of preventive programs, and support for research in this area.

Key words: drugs with addiction potential, opioid analgesics, benzodiazepines, stimulants.

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest:

Not applicable.

Consent for publication:

Not applicable.

Cit. zkr.: Med. Praxi. 2024;21(5):302-305
<https://doi.org/10.36290/med.2024.027>

Článek přijat redakcí: 5. 8. 2024

Článek přijat k tisku: 12. 8. 2024

PharmDr. Ivana Tašková, PGDip

ivana.taskova@bohnice.cz